Írta: Adminisztrátor
2021. március 25. csütörtök - Módosítás: 2021. március 25. csütörtök

2021. március 24. - **A suttogó.** Erről a címről a többségnek egy amerikai romantikus film jut eszébe, Scarlett Johansson és Robert Redford főszereplésével.

A filmből is ismert suttogó technika szelíd lókiképzési módszer, kidolgozása „az igazi Suttogó”, Monty Roberts kaliforniai lovas legenda nevéhez fűződik. A 85 éves mesternek Magyarországon is akad tanítványa, aki a lovakkal való erőszakmentes kommunikációt alkalmazza és oktatja. Császár Csilla Somogy megyében, a Zselicben természet- és lóközeli életet él, nála közelebb ezekhez az állatokhoz – és a suttogáshoz mint tudáshoz – itthon kevesen állnak. Csillával az emberek és a lovak kapcsolódásáról, na meg kicsit a saját életútjáról is beszélgettünk.
– Milyen karakter volt az első lovad?

– Fuenta egy shagya-arab csődör volt, ami egy arabból továbbtenyésztett magyar fajta. Nagyobb testalkatú, harcos vérvonallal. Kemény kis ló volt, csikóként kaptam meg, gyerekként én képeztem ki. Szuperintelligens, leleményes típus, kitalálta még azt is, egy kaput hogyan kell kinyitni! Lovardában tartottuk egyébként, Százhalombattáról egy második emeleti panelből tekertem ki hozzá biciklivel mindennap négy és fél kilométert. A nagypapámnak voltak még lovai, ő is hamar észrevette, mennyire vonzódom hozzájuk. Már anyukám öléből is mindig én nyúlkáltam elsőnek feléjük, ott sündörögtem körülöttük. Nem volt kérdés, hogy velük foglalkozom majd, egy időben lovas rendőr is akartam lenni.
– Végül Pécelre jelentkeztél lótenyésztőnek, majd teológiát végeztél. Utóbbi hogyan jött a képbe?
– Úgy, hogy az emberek is érdekeltek, rájöttem, hogy a lelkiviláguk hasonlít a lovakéhoz. Kerestem köztük a párhuzamot, a kapcsolódási pontot.
A teológia rengeteg olyan felismerést hozott az ember kapcsán, amit a lovaktól már megtanultam. A legfontosabb mégis az volt, hogy az egyik tud segíteni a másikon, és ez kölcsönös.

Ezután házi betegápoló lettem Angliában, mert az emberekkel sem csak elméletben szerettem volna foglalkozni, hanem a gyakorlatban is. Ott olvastam el Monty Roberts Az igazi suttogó című könyvét, majd utána is néztem a módszerének, mert rögtön láttam, hogy ez az a kapcsolódás, amit mindig kerestem. Édesanyám, aki operatőr volt, később egy régi videofelvételen mutatta, hogy a százhalombattai tévé riporterének arra a kérdésére, hogy hogyan kell bánni a lovakkal, én már tizenévesen is azt válaszoltam: „hát, szépen – úgy, mint az emberekkel!”.
– Milyen lépcsőfokokat – nem egészen stílszerűen: szamárlétrát – kellett végigjárnod, hogy Monty Roberts módszerét elsajátítsd, majd te magad is oktathasd?
– Körülbelül három évbe telt sok szűrőn átjutva megkapni Monty engedélyét. Utána még gyakorlati időt is töltöttem a kaliforniai farmján, ahol vadlovakkal dolgoztunk. Itthon a hortobágyi ménesekből az érintetlen lovak is hasonlóan viselkednek, csak nálunk nem fogdossák őket a ragadozók, úgyhogy a félelmeik kint jobban megismerhetők. Már Európában is mindenfelé van instruktora Montynak, a kezdő kurzus itthon, magyarul is elvégezhető, a haladó nála zajlik az USA-ban keményebb, például fóbiás lovakkal. Nekem szerencsém volt, hogy végig személyesen tőle tanulhattam, mert épp nem turnézott. Ha a gyakorlat alatt látják, hogy van érzékünk hozzá, megkapjuk az instruktori engedélyt.
– Milyen ember Monty Roberts?
– Jószívű és jó emberismerő. Az egyik végzettsége viselkedéspszichológus. Nemcsak a lovak, hanem az emberek testbeszédéből is sok mindent le tud vonni. Bölcs, alázatos, emberileg a szerénységéből is sokat lehet tanulni. Nem a mai értelemben vett híresség, inkább belső értékeket igyekszik átadni.
Azt vallja, hogy mi, a tanítványai vagyunk az ő öröksége, akik a módszerét a jövőnek továbbadják.
– 2015 óta Bárdudvarnokon, egy tanyán – vagy farmon – élsz a hét lovaddal. Monty módszerét oktatod, gyerekeket, családokat táboroztatsz. Aki nem járt még ott, hogyan képzelje el a miliőt?
– Amikor a lovak között vagyok, farmnak nevezem, amikor a többi teendőt végzem, inkább tanyának. Olyan helyet kerestem, ami autóval, busszal és vonattal is megközelíthető, mégis szabadon élhetnek a lovaim. Amikor ezt a földet megláttam a Zselicben, rögtön nagyon jó érzés fogott el. Sikerült is igazi méneséletet teremtenem, mint a vadlovaknak. Húsz perc sétára van egy tó, ahol nyáron – amíg az állatok is hűsölnek – a táborozó gyerekekkel strandolhatunk. Néha megállunk és figyeljük, hogyan viselkednek a lovak, amikor nem vagyunk köztük. Ebből lehet a legtöbbet tanulni. Ahogy játszanak például. De a napirendjüket is szinte percre pontosan tudom. A tanítványok korosztálya vegyes, van olyan ötévesem, aki ugyanúgy figyel, mint a felnőttek, majd hazamegy, és egy hintalovon mindent megmutat a kis barátnőinek, amit tőlem tanult a csatlakozásról. Csatlakozásnak hívjuk a Monty-módszer lényegét, hogy a lovakkal hang nélkül, testbeszéddel, a saját nyelvükön kommunikálunk.
– Van olyan, hogy valakinek eredendően jobb érzéke van ehhez a nyelvhez, mint másoknak?
– Ez rögtön látszik, a lovak megmutatják. A lovak a legragyogóbb tükrök. Árulkodnak a mozdulataik, például, hogy a fülük hogyan áll, a válluk melyik irányba fordul. A nyelvüket bárki képes megtanulni, persze valaki lendületesebben, folyékonyabban csatlakozik. A ló mindig azt csinálja, amit kérünk tőle, ha valamit mégsem úgy tesz, ahogy gondoltuk, akkor a saját kommunikációs rendszere szerint mást mutattunk neki, mint szerettünk volna. Ő mindig az általunk adott jelre válaszol – tökéletesen. Semmi újat nem tanítunk neki, csak, amit ő ismer, azt mi leutánozzuk, ezért is érti meg hamar. Ezt a pár mozdulatot viszont nagyon jól el kell sajátítani, már milliméteres eltérések is mást jelenthetnek.

– Hanggal nem is érdemes kommunikálni velük?
– Ők egymás között nem teszik. Esetleg istállókban vagy etetéskor nyihognak, de a vadlovaknak tilos megszólalniuk, hogy a ragadozók észre ne vegyék őket, ezért teljesen néma a lovak testbeszéde. Az erdőben Magyarországon is vannak sakálok vagy rókák. Még az lehet a kivétel, amikor a csikó meg az anyja keresik egymást.
A beszédhez szokott embernek nehéz megállnia, hogy ne szóljon a lóhoz, pedig jobb csendben megmutatni neki, mit szeretnénk. Ez néha embereknél sem lenne rossz.

– Akad a lovak között olyan nehéz eset, amelyiknél nem működik a csatlakozás?
– Az egyetlen ilyen eset az a ló, amelyik árván, ember mellett nőtt fel, mert az nem tanulta meg az anyjától a saját nyelvüket. Egy ménesbe kerülve is csak hosszú idő után fogja érteni a többiek mozdulatait.
– Ha már utaltál az emberekre, ők – főleg az életükben ilyen-olyan nehézségekkel küzdők – mit tanulhatnak a lovaktól?
– Az emberek sokszor a szavak áldozatai, azok szülnek félreértéseket, vagy épp szomorítják el őket. Akár az, hogy valaki mond valamit, de nem úgy cselekszik, vagy tesz valamit, de nem azt mondja. A lovaknál nincs ilyen. Éppen ezért, akik nehezen kommunikálnak más emberekkel, a lovak felé jobban meg tudnak nyílni. Mert ők úgy fogadják el őket, ahogy vannak. Nem nézik, mi a munkájuk, magas-e a beosztásuk, mennyi a pénzük, a lovakat csak az érdekli, hogy az adott pillanatban miként viselkedsz velük.
Sérült lelkivilágúaknak nagy segítség, ha közös nevezőre jutnak velük, így visszanyerhetik az önbizalmukat. Mert egy több száz kilós állat megbízik bennük, megmutatja, hogy „az én szememben te megbízható ember vagy, akire az életemet is rábíznám”.
A csatlakozás mozdulatsorában éppen ezt a bizalmat és a vezető szerepet adja át a ló az embernek. És ez az ember lelkében is változást hoz. Ezért járnak hozzám olyan felnőttek, akik valamely trauma után szeretnének a lovak által gyógyulni.
– Azt honnan tudhatjuk, hogy egy ló boldog az ember társaságában?
– A lovak menekülő állatként mindig azt nézik, van-e veszély, amely elől menekülniük kell. Ha valaki ideges mellettük, menekülőre foghatják. De ha odateszik a fejüket simogatásra, akkor biztonságban érzik magukat, mert nem olyan az illető kisugárzása, hogy az életükre törne. Ilyen ember mellett szívesen vannak. Csináltam egy „lóarckifejezések” albumot, annyi minden megfigyelhető az arcukon is. Ha lágy a tekintetük, nem ijedt a szemük, ha félig lehunyt szemmel szinte elalszanak melletted, akkor jól érzik magukat. Nem készülnek sehová, nem nézik, hová fussanak, ha baj van. Az én lovaim keresik is az ember társaságát. Ha kimegyünk az egyikhez, jön a többi egymást odébb lökve, hogy vele foglalkozzunk. Mondjuk, ha a vezérkanca is ezt akarja, akkor a többiek nem rúgnak labdába.
– Neked városban felnőtt lányként mennyire volt nehéz megtanulnod vidéken ezt az abszolút természetközeli életet?

– Lovas filmeken nőttem fel, a vadon, a vadnyugat, a préri hangulata nekem otthonérzést ad. Más persze a saját bőrömön megtapasztalni az életforma nehézségeit. Nem tudtam, mekkora fába vágom a fejszém, csak belevágtam, majd szép lassan mindent megtanultam. Panelben felnőve még a kályhába begyújtani sem tudtam, az itt lévő romos házból mégis lakhatót csináltam.
Nyilván amikor ijesztő állathangokat hallok éjjel a legelőről, vagy vaddisznónyomokat látok, még inkább együttérzek a lovaimmal.
Már van három macskám is, valaki kirakta őket a domboldalba, és hozzám költöztek. Jóban vannak a lovakkal, a vörös cicám a terepre is elkísér minket, amíg bírja, majd visszafelé újra csatlakozik. A lovak minél több állatot megismernek, annál kevésbé ijedősek. Eleinte a nyávogástól is összerezzentek, ma már ugrálhatnak felettük a cicák, nem zavarja őket. Engem pedig sok mindenen átsegítenek, építik a lelkivilágom. Ha nehézség van, csak kimegyek közéjük, és máris semmi bajom.
Dr. Szász Adrián